ти в органічних сполуках". При вивченні кожного з класів органічних сполук обов'язково слід вивчати механізми реакцій. Також маємо переглянути кількість годин, які виділяються на вивчення деяких тем. Так, наприклад теми "Теорія будови органічних сполук", "Вуглеводні" та "Природні джерела вуглеводнів та їх переробка" обдаровані діти засвоюють досить швидко, тому на них достатньо не більше ніж 32–34 годин, а за програмою – 51 година. Ті години, які залишаться, краще додати на вивчення теми "Гетероциклічні сполуки", яку було б бажано доповнити вивченням ще і п'ятичленних гетероциклів, а також похідних піридину.

Ці зміни покращили би програму для навчання хімії обдарованих дітей. Діти під час уроків зможуть здобути знання, які потрібні для розв'язання олімпіадних задач.

Література

1. Альтшуллер Г.С. Найти идею. Введение в теорию решения изобретательских задач / Г.С. Альтшуллер. – 2-е изд., доп. – Новосибирск, 1991. – 225 с.
2. Конджаспирова Г.М. Педагогический словарь : для студентов высш. и сред. пед. завед. / Г.М. Конджаспирова, А.Ю. Конджаспиров. – М. : Академия, 2003. – 176 с.
3. Марінушкіна О.Є. Організація роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти : навч.-метод. посіб. / О.Є. Марінушкіна, Г.В. Шубіна. – Х. : Основа : Тріада+, 2008. – 144 с.
4. Педагогика: Большая современная энциклопедия / сост. Е.С. Рапацевич. – Мн. : Современ. слово, 2005. – 720 с.
5. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б.М. Бим-Бад. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2002. – 528 с.
6. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений / [под ред. П.И. Пидкасистого] – Ростсов н/Д : Феникс, 1998. – 544 с.
7. Рабочая концепция одаренности. – М., 1998.
8. Развитие творческого потенциала одаренных детей : учеб. пособ. / [под ред. А.М. Матюшина]. – М. : Изд. психолого-социального инст. ; Воронеж : МОДЭК, 2004. – 192 с.
9. Словарь практического психолога / сост. С.Ю. Головин. – Минск : Харвест ; М. : АСТ, 2001. – 800 с.
10. Соціолого-педагогічний словник / за ред. В.В. Радума. – К. : ЕксОб, 2004. – 304 с.
11. Тесленко В.В. Педагогічна система розвитку творчої обдарованості школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В.В. Тесленко. – Луганськ, 2000. – 262 с.
12. Туріщева Л.В. Особливості роботи з обдарованими дітьми / Л.В. Туріщева. – Х. : Основа, 2008. – 122 с.
13. Хімія 10–11 кл. : програми для профільн. кл. загальноосвіт. навч. закладів з укр. мовою навч. / І. Базелюк, Н. Буринська, Л. Величко та ін. – К. : Пед. преса, 2004. – 44 с.
14. Хімія 10–12 кл. : програма для загальноосвіт. навч. закл. профільн. рівень. природн.-матем. напрям., біолого-хім. Профіль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua.

ЧЕВИЧЕЛОВА О.О.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Однією з основних складових демократичного суспільства є орієнтація на гуманістичні цінності світової культури. Громадськість, політики, науковці та освітяни дедалі глибше усвідомлюють необхідність створення глобального наукового й освітнього простору. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки гуманіза-

ція в Україні стає основною складовою нового педагогічного мислення, що передбачає утвердження людини як найвищої цінності, найповніше розкриття її здібностей, задоволення різноманітних освітніх потреб, забезпечення пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонію відносин людини в суспільстві, з навколишнім середовищем і природою.

Становлення гуманістичної парадигми в освіті має давню історію. Праці Ш.О. Амонашвілі, С.І. Гессена, А. Дистервега, Дж. Дьюї, Я.А. Коменського, А.С. Макаренка, Й.Г. Песталоцці, К.Р. Роджерса, К.Д. Ушинського та інших педагогів заклали основи для теоретичного переосмислення педагогічної діяльності на засадах гуманізму та розробки відповідних технологій навчання та виховання, які мають втілити принципи гуманізму в практичну діяльність кожного викладача.

З розвитком ідей гуманізму навчання почали розглядати не просто як передачу та засвоєння того чи іншого культурного досвіду, а як спільну діяльність реальних або потенційних однодумців (викладачів і студентів), що спрямована на максимально повний і глибокий пізнавальний, соціальний та особистісний розвиток кожного з учасників цієї діяльності.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України в різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський і світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, в тому числі в галузі навчання іноземних мов. Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все більше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Усе це зумовлює визначення основних стратегічних напрямів удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови.

Мета статті – розкрити зміст та особливості впровадження інноваційних методів і технологій викладання іноземних мов у ВНЗ у контексті гуманізації навчального процесу.

Вимоги часу й розпочата радикальна реформа системи освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх викладачів на відмову від авторитарного стилю навчання на користь гуманістичного підходу, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Головною цінністю гуманістичної парадигми є студент з його інтересами, здібностями й індивідуально-особистісними характеристиками. У ВНЗ важливо забезпечити всім студентам умови для всебічного розвитку, здобуття повноцінної та якісної освіти. Подальша професійна діяльність має розглядатися не тільки за критерієм її соціальної значущості, а і як сфера самореалізації особистості.

Викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Адже методи навчання не є якимись простими "алгоритмізованими одиницями", їх раціональне та вмотивоване використання на заняттях з іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача. Педагогіка є наукою й мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога [2].

Методи навчання – це упорядковані способи діяльності вчителя й учнів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Метод навчан-

ня виступає інструментом діяльності викладача для виконання керівної функції – научіння [4].

Реалізація методу навчання здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різноманітних підходів та робочих технік. Прийоми навчання – сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу [4].

На жаль, на практиці викладачі іноземних мов часто застосовують перевірені часом стандартні навчальні методи. У більшості випадків процес викладання іноземної мови продовжує залишатися дещо осучасненим варіантом граматико-перекладного методу, хоча вимоги до викладання іноземних мов з часом змінюються, розробляються новітні методи навчання.

Впровадження інноваційних методів навчання у ВНЗ необхідно здійснювати за такими напрямами [3]:

1) демократизація навчального процесу. Передбачає надання студентам "права голосу" в питаннях визначення цілей освіти, її змісту та методів навчання, які використовуються;

2) забезпечення автономії студентів у навчанні. Передбачає поступове перетворення навчання у самонавчання, коли студент здобуває знання в основному під час творчої самостійної роботи, самостійно шукаючи потрібну для виконання навчальних завдань інформацію та творчо її опрацьовуючи, щоб зробити необхідні висновки та отримати обумовлені навчальним завданням результати;

3) поступова зміна ролі викладача в навчальному процесі. Основна функція викладача – не просто подати матеріал та перевірити його засвоєння, а організувати самостійну роботу студентів, визначити напрями та орієнтири навчальної роботи, надати необхідну допомогу в процесі творчого самонавчання студентів;

4) індивідуалізація навчального процесу. Демократизація, навчальна автономія студентів, робота з ними викладача (організатора самостійного набуття знань) можливі тільки за умови врахування особистості кожного студента, його психічних та пізнавальних особливостей, інтересів, потреб, цілей;

5) впровадження кооперативного навчання. Цей напрям передбачає кооперацію, тобто поєднання зусиль студентів у процесі виконання навчальних завдань проблемного характеру;

6) проблемний підхід до навчання. Передбачає використання завдань, виконання яких потребує не просто репродуктивного відтворення знань, а їх творче використання;

7) інтенсифікація навчального процесу та максимальна активізація студентів у ньому. З цією метою використовується багато методів та підходів, серед яких варто зазначити: впровадження у практичні заняття презентацій, самостійно підготовлених студентами за завданнями викладача; широке використання рольових та ділових ігор, мультімедійних засобів, електронних підручників тощо;

8) інформатизація навчального процесу;

9) удосконалення системи контролю знань, навичок та вмінь, набутих студентами.

Реалізація усіх названих напрямів зможе допомогти ВНЗ вести навчальний процес на рівні європейських стандартів і вимог, успішно втілювати в життя положення та принципи Болонської декларації.

В умовах реформування вищої школи змінюються також освітні технології викладання іноземних мов. Сама мовна освіта теж поступово модернізується внаслідок упровадження модульно-рейтингової системи навчання іноземних мов. Міждисциплінарна інтеграція, демократизація та економізація освіти потребують упровадження інновацій, що нині стали важливими складовими викладання іноземних мов.

Значний внесок у розробку методології та теорії поняття педагогічної технології зробили такі сучасні педагоги, як: В. Беспалько, М. Кларін, Б. Лихачов, В. Монахов, Г. Селевко. Проблемою педагогічної інноватики займалися О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, В. Загвязинський, Н. Юсуфбекова та інші.

Модернізація системи освіти пов'язана, насамперед, із введенням в освітнє середовище інноваційних технологій, в основу яких покладено цілісні моделі навчально-виховного процесу, засновані на діалектичній єдності методології та засобів їх здійснення.

Останнім часом досить широко вживається термін "інноваційні педагогічні технології".

Перш ніж розглянути сутнісні ознаки інноваційних педагогічних технологій, уточнимо ключові поняття "інновація" та "педагогічна технологія".

Слово "інновація" має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу.

Дослідники проблем педагогічної інноватики вважають, що нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які в таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [1].

Розрізняють поняття "новація", або новий спосіб, та "інновація", "нововведення". Новація – це сам засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – процес його освоєння.

Основу і зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, сутність якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему. Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових та вдосконалення використовуваних раніше педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості.

Сьогодні до педагогічного лексикону міцно ввійшло поняття педагогічної технології. Педагогічна технологія – системна сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення освітньої мети [6].

Інноваційні технології включають такі підходи до викладання іноземних мов, як:

1) інтерактивні методи викладання. Передбачають відмову від авторитарного стилю викладання; орієнтацію на особисті якості студента; розвиток таких форм навчання, як діалог і полілог; розуміння іншомовної комунікації як спонукання партнера до діяльності мовленнєвого та немовленнєвого порядку; розгляд знань як сукупності навичок, що актуалізуються в системі діяльності студента; розвиток зацікавленості студентів у здобутті знань; оцінювання; самооцінювання;

2) використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для самовдосконалення, контролю знань, зберігання й використання навчальних матеріалів (планів занять, граматичних довідників, словників різних типів тощо).

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. У практиці виявили досить високу ефективність такі форми роботи, як індивідуальна, парна, групова і робота в команді. До найбільш відомих форм парної та групової роботи можна віднести: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий штурм (brain storm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair-share); парні інтерв'ю (pair-interviews) тощо [5].

Слід зазначити, що всі вищезгадані форми інтерактивного навчання ефективні в тому випадку, якщо поставлена проблема попередньо обговорювалась на заняттях і студенти мають певний досвід.

Висновки. Сучасний світ потребує висококваліфікованих фахівців із знанням іноземної мови, професіоналів, зданих абсорбувати все нове та прогресивне, готових до участі в міжнародному співробітництві. Сьогодні в Україні поступово відбувається реформування навчального процесу згідно із загальноєвропейськими вимогами щодо якості освіти. Ефективність навчання іноземних мов у вищій школі залежатиме від здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних та іноземних учених щодо гуманістичного підходу в навчанні. Застосування на практиці інноваційних методологічних підходів надає можливість викладачам іноземної мови впроваджувати та вдосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу й рівень знань студентів.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

2. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти / Г. Крючков // Іноземні мови в навчальних закладах : наук.-метод. журнал. – 2004. – № 1. – С. 4–8.

3. Організація навчально-виховного процесу. З досвіду роботи вищих навчальних закладів / ред. Н.М. Салмай, Н.В. Цибенко. – 2007. – Вип. 10. – С. 80–95.

4. Педагогические технологии / [под ред. В.С. Кукушкина]. – М. : Март, 2004. – 336 с.

5. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 135 с.

6. Фомина Т.Н. Инновационные технологии преподавания иностранных языков в неязыковом ВУЗе / Т.Н. Фомина, Т.Г. Зеленова // Ярославский педагогический вестник. – 2003. – № 1 (34). – С. 36–42.

ЧЕРЧАТА Л.М.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

На сучасному етапі розвитку освіти спостерігається тенденція до якісної зміни способів передачі та засвоєння знань, зміни їх змісту [7, с. 141–143]. Не так давно освічена людина могла почуватися досить комфортно як у професійному, так і в побутовому середовищі, отримавши якусь суму вузькопрофесійних і "класичних" знань, які визначали її кругозір. Наразі ж ми свідомі того, що такі звичні